

บทที่ 1

บทนำ



### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม รัฐบาลได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน แต่การที่จะบรรลุผลสำเร็จตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นั้น จะต้องอาศัยกำลังคนที่มีความสามารถและมีคุณภาพ การจะผลิตคนที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้จะต้องอาศัยระบบการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพด้วย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ และประการหนึ่งนั้น คือ การผลิตครูที่ดีเพื่อออกไปอบรม สั่งสอน แก่ศิษย์ ให้เป็นคนดี มีคุณภาพ ตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ เพราะฉะนั้นการจัดการฝึกหัดครูเพื่อให้ได้ครูที่ดีมีคุณภาพ จึงถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะครูมีส่วนในการจัดการศึกษา และรับผิดชอบในการสั่งสอน อบรมเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการศึกษาในสังคมปัจจุบัน เป็นอย่างยิ่ง

สถาบันการฝึกหัดครู จัดได้ว่าเป็นแหล่งผลิตครูที่สำคัญแห่งหนึ่ง ซึ่งจะ เป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้น ถ้าสถาบันฝึกหัดครูสามารถผลิตครูให้มีคุณภาพดีสมกับที่ได้วางวัตถุประสงค์ไว้ ก็เป็นที่คาดหวังได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ ของนักเรียนคงจะดีขึ้นด้วย ดังคำกล่าวของ โดแนลด์ พี. คอทเทรลล์<sup>1</sup> (Donald P. Cottrell) ที่ว่า "สถาบันฝึกหัดครูมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นแหล่งผลิตครู จึงเปรียบเสมือนเป็นกุญแจของกระบวนการจัดการศึกษาทั้งหมดของชาติ ถ้าสถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่งสามารถผลิตครูได้ดี ย่อมจะมีผลไปถึงการศึกษาที่ดีของเยาวชนด้วย และในทางตรงกันข้าม ถ้าสถาบันฝึกหัดครูได้ครูที่ไร้สมรรถภาพ ย่อมจะมีผลไปถึงการขาดสมรรถภาพของเยาวชนไปด้วย"

<sup>1</sup> Donald P. Cottrell, Teacher Education for a Free People.

(New York : The American Association of Colleges for Teacher Education, 1956), p. 12.

อย่างไรก็ดีจะเห็นได้ว่าแหล่งผลิตครูที่สำคัญแหล่งหนึ่งคือ วิทยาลัยครูซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวិชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม<sup>2</sup> การที่จะให้ได้ครูที่ดีตามวัตถุประสงค์ได้นั้นจะต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดีด้วย ซึ่งวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่จะช่วยให้ เป็นครูที่ดีได้ตามวัตถุประสงค์

ดังนั้น วิชาสังคมศึกษาจึง เป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่งในการให้การศึกษา ผักผ่อน อบรมแก่พลเมือง เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังคำกล่าวของ เลียนวาร์ด เอส. เคนเวอร์ธีย์<sup>3</sup> (Leonard S. Kenworthy) ที่ว่า "วิชาสังคมศึกษาไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญในฐานะวิชาที่มุ่งฝึกฝน อบรมนักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังเป็นวิชาที่มีเนื้อหา มาก มีขอบเขตกว้างขวางกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะได้รวมเอาศาสตร์ต่าง ๆ คือ สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา จิตวิทยา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และวรรณคดี ไว้ด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนมีความ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น" ซึ่ง มอริส พี. มอฟแฟต<sup>4</sup> (Maurice P. Moffatt) ได้กล่าวว่า "วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นในการเสริมสร้าง ค่านิยม พื้นฐาน อุปนิสัย ทักษะที่เป็นที่ยอมรับ และทักษะต่าง ๆ อันสำคัญที่จะเป็นพลเมืองดี" นอกจากนี้วิชาสังคมศึกษาที่เปิดสอนอยู่ในวิทยาลัยครูยังเป็นวิชาหนึ่งที่เป็น วิชาเอกแบบกว้าง (Broad field) ไม่ต้องเรียนวิชาโท ประกอบด้วยวิชาบังคับและวิชาเลือก ซึ่งจะต้องเรียนอย่างน้อย 60 หน่วยกิต<sup>5</sup> ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาจึงไม่สามารถที่จะจัดกิจกรรม

<sup>2</sup>วิทยาลัยครูจันทระเกษม, คู่มือการศึกษาปีการศึกษา 2525 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช 2525), หน้า 47 - 60.

<sup>3</sup>Leonard S. Keworthy, Guide to Social Studies teaching in Secondary School (Belmont California : Woodworth, 1926), p. 3.

<sup>4</sup>Maurice P. Moffatt, Social Studies Instruction (New Jewsey : Prentice Hall, 1936), p. 10.

<sup>5</sup>กรมการฝึกหัดครู, หลักสูตรสภาการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2524 (กรุงเทพมหานคร : ส. สมบูรณ์การพิมพ์, 2525), หน้า 129 - 130.

การเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเดียวเท่านั้น จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งชุมชนประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองมากยิ่งขึ้นอีกด้วย เพราะฉะนั้นบทบาทของผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การนำเอาแหล่งชุมชนมาประกอบประกอบการสอน

ด้วยเหตุว่า แหล่งชุมชนนานาชนิดที่อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาสามารถนำมาประกอบการสอนได้นั้น มีอยู่มากมายหลายประเภท โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์รวมวิทยาการด้านต่าง ๆ ที่สามารถจะนำมาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาได้ดี และในลุ่มภูมิภาคก็มีแหล่งชุมชนที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาได้ดีเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้าได้เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้แหล่งชุมชนเหล่านั้น น่าจะพบความแตกต่างของการใช้ เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงและกลุ่มภาคเหนือเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยคาดหมายว่าผลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครูให้เอื้ออำนวยต่อการนำเอาแหล่งชุมชนมาใช้ประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาภายในภาควิชาสังคมวิทยา ภาควิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา และภาควิชาเศรษฐศาสตร์และการเมือง ระหว่างวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงกับกลุ่มภาคเหนือ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ระหว่าง 5 ภาควิชา คือ ภาควิชาสังคมวิทยา ภาควิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา และภาควิชาเศรษฐศาสตร์และการเมือง ทั้งในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง และกลุ่มภาคเหนือ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับปริญญาตรี

### สมมุติฐานการวิจัย

จากการศึกษาข้อคิดเห็นของนักการศึกษา ทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน หลักสูตรสภาการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พุทธศักราช 2519 และ 2524 พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา เช่น จากผลการวิจัยของ ภิญโญ ดันพิทยคุปต์<sup>6</sup> ที่พบว่า การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ นิยมใช้เอกสาร สิ่งพิมพ์ ห้องสมุด สถานที่ราชการ บริษัทหรือห้างร้าน และธนาคาร หรือสถาบันการเงินมาประกอบการสอนมากที่สุด ส่วนครูสังคมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นิยมใช้ วัด โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ และสถานที่สำคัญทางศาสนา มาประกอบการสอนมากที่สุด และจากผลการวิจัยของ วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร<sup>7</sup> ที่พบว่า ครูสังคมศึกษาในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนเกี่ยวกับประเภท วิธีการ เวลาที่ใช้ และกิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติก่อนและหลังการใช้แหล่งชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบเหล่านี้ และด้วยเหตุผลที่ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงและกลุ่มภาคเหนือ อยู่ในสภาพแวดล้อมและมีแหล่งชุมชนที่ต่างกัน การใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนน่าจะต่างกันด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานของการวิจัยครั้งนี้ว่า

1. ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาภายในภาควิชาสังคมวิทยา ภาควิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา และภาควิชาเศรษฐศาสตร์

<sup>6</sup>ภิญโญ ดันพิทยคุปต์, "การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการสอนประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 66.

<sup>7</sup>วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร, "การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 106.

และการเมือง ระหว่างวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงกับกลุ่มภาคเหนือ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน ประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษาในระดับปริญญาตรี แตกต่างกัน ดังนี้

1.1 ความคิดเห็น เกี่ยวกับประเภทของแหล่งชุมชนที่นำมาใช้ประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา แตกต่างกัน

1.2 ความคิดเห็น เกี่ยวกับวิธีการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา แตกต่างกัน

1.3 ความคิดเห็น เกี่ยวกับช่วง เวลาที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา แตกต่างกัน

1.4 ความคิดเห็น เกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้นักศึกษาปฏิบัติก่อนและหลังการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา แตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคัมศึกษา ระหว่าง 5 ภาควิชา ทั้งในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงและกลุ่มภาคเหนือ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษาในระดับปริญญาตรี แตกต่างกัน ดังนี้

2.1 ความคิดเห็น เกี่ยวกับประเภทของแหล่งชุมชนที่นำมาใช้ประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา แตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็น เกี่ยวกับวิธีการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา แตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็น เกี่ยวกับช่วง เวลาที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา แตกต่างกัน

2.4 ความคิดเห็น เกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้นักศึกษาปฏิบัติก่อนและหลังการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคัมศึกษา แตกต่างกัน

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการเป็น 2 วิธี คือ

วิธีที่หนึ่ง การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยวิเคราะห์จาก หลักสูตรสภาการศึกษา ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2519 และ 2524 เอกสารประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ประมวลการสอน คู่มือการสอน และหนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา

วิธีที่สอง การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Reserch) เกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับปริญญาตรีของอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงและกลุ่มภาคเหนือ มีลักษณะและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อสร้างแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 สร้างแบบสอบถามขึ้นมา 1 ชุด สำหรับถามอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ทั้งในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงและกลุ่มภาคเหนือ เป็นแบบเลือกตอบ (Check - List ) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ถามข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

1. ประเภทของแหล่งชุมชน
2. วิธีการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน
3. ช่วงเวลาที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน
4. กิจกรรมที่ให้นักศึกษาปฏิบัติก่อนและหลังการใช้ประโยชน์

จากแหล่งชุมชน

แบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามระดับความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ตั้งแต่เห็นว่าสำคัญมากที่สุดจนถึง เห็นว่าสำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 3. ถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับปริญญาตรี โดย แบบสอบถามมีลักษณะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended).

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ ความถูกต้องในเนื้อหา แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (try-out) กับอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 10 คน คือ อาจารย์จากวิทยาลัยครูลำปาง 2 คน อาจารย์จากวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก 3 คน และอาจารย์จากวิทยาลัยครูจันทระเกษม 5 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไข ในด้านภาษา และความชัดเจนของข้อความ อีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นจึงนำไปใช้กับประชากรจริงต่อไป

### 3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากร 2 กลุ่ม คือ

1. อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงทั้งหมด 6 แห่ง จำนวน 90 คน โดยเป็นอาจารย์จากภาควิชาสังคมวิทยา 20 คน อาจารย์จากภาควิชา ประวัติศาสตร์ 18 คน อาจารย์จากภาควิชาภูมิศาสตร์ 19 คน อาจารย์จากภาควิชาปรัชญาและ ศาสตร์ 16 คน และอาจารย์จากภาควิชาเศรษฐศาสตร์และการเมือง 17 คน

2. อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือทั้งหมด 8 แห่ง จำนวน 111 คน โดยเป็นอาจารย์จากภาควิชาสังคมวิทยา 25 คน อาจารย์จากภาควิชา ประวัติศาสตร์ 22 คน อาจารย์จากภาควิชาภูมิศาสตร์ 23 คน อาจารย์จากภาควิชาปรัชญาและ ศาสตร์ 20 คน และอาจารย์จากภาควิชาเศรษฐศาสตร์และการเมือง 21 คน

รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 201 คน<sup>8</sup>

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

<sup>8</sup> กรมการฝึกหัดครู. กองแผนงาน. แบบรายงานครู ประจำปีการศึกษา 2526 : รายงานครูภาคเหนือและกรุงเทพมหานคร, 2526.

#### 4.1 วิเคราะห์จากหลักสูตรสภาพการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี

พุทธศักราช 2519 และ 2524 เอกสารประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ประมวลการสอน คู่มือการสอน และหนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อประโยชน์ในการสร้างแบบสอบถาม สำหรับการวิจัยและประโยชน์ต่อการวิจัยเชิงพรรณนามากยิ่งขึ้น

#### 4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาด้วยวิธีการ

ทางสถิติโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิธีการทดสอบค่าที (t-test) และวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

#### ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรที่เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาทั้งหมด ประจำปี การศึกษา 2526 ที่มาจาก 5 ภาควิชา คือ ภาควิชาสังคมวิทยา ภาควิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาภูมิศาสตร์ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา และภาควิชาเศรษฐศาสตร์และการเมือง ทั้งในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงและกลุ่มภาคเหนือ รวม 14 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 201 คน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงและกลุ่มภาคเหนือ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรีในเรื่องประเภทของแหล่งชุมชน วิธีการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน ช่วงเวลาที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน และกิจกรรมที่ให้นักศึกษา ปฏิบัติก่อนและหลังการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน

#### คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งชุมชน หมายถึง แหล่งความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษา และสามารถจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาได้ อาทิ โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน แหล่งท่องเที่ยว วิทยากร ห้องสมุด เป็นต้น

การใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน หมายถึง การนำเอาแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน มาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในระดับปริญญาตรีเท่านั้น อันอาจหมายถึง การที่ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการใช้โดยตรง อาทิ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การพานักศึกษาออกไป



ศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น หรือ การใช้ภายใต้คำแนะนำของผู้สอน อาทิ การแนะนำนักศึกษา ไปร่วมกิจกรรมชุมชน การแนะนำนักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุด เป็นต้น

วิชาสังคมศึกษา หมายถึง รายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาเอกสังคมศึกษาตามหลักสูตร สภาการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2519 และ หลักสูตรสภาการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2524 ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน

ปริญญาตรี หมายถึง ระดับการศึกษาตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครูในระดับปริญญาตรี ทั้งหลักสูตร 2 ปี หลังจากชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และหลักสูตร 4 ปี หลังจาก ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง หมายถึง วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูสวนดุสิต และวิทยาลัยครู สวนสุนันทา

วิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครู เชียงราย วิทยาลัยครู เชียงใหม่ วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก วิทยาลัยครู อุตรดิตถ์ วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ และวิทยาลัยครูนครสวรรค์

### ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยคาดหมายว่าจะได้รับประโยชน์จากการวิจัย ดังนี้

1. เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในการปรับปรุงการเรียน การสอนวิชาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรี ให้เอื้ออำนวยต่อการนำเอาแหล่งชุมชนมาใช้ประกอบ การสอน
2. เป็นแนวทางสำหรับวิทยาลัยครู ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้อาจารย์ ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาได้นำเอาแหล่งชุมชนมาใช้ประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับกรมการฝึกหัดครู และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ ผลิตรายการ เห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชน